

การแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย

เนื่องจากการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย เป็นสิ่งที่มีรากฐานมาตั้งแต่ในประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน แต่กลับเริ่มได้รับความสนใจอย่างจริงจังในรอบทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ซึ่งพบว่ามีปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขร่วมกัน และโดยที่เรื่องเหล่านี้ก็ยังมีได้มีการเผยแพร่ไว้โดยทั่วไป ในลำดับนี้จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะกล่าวถึงเรื่องราวของการแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศทั้งสองอย่างละเอียด เพราะนับเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เห็นถึงปัญหาและการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การศึกษาในครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ความเป็นมาของการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย

ประเทศไทยกับมาเลเซีย¹ เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวเขตแดนทางบกที่ยาวประมาณ 576 กิโลเมตร โดยมีเส้นเขตแดนธรรมชาติเป็นเครื่องกำหนด ได้แก่

¹ ประเทศไทย ตามพิกัดที่แน่นอนทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ระหว่าง ละติจูด 5° เหนือถึง 21° เหนือ และลองจิจูด 99° ตะวันออก ถึง 106° ตะวันออก เป็นส่วนหนึ่งของแหลมอินโดจีนมีเขตแดนทางบกติดต่อกับ กัมพูชา ลาว พม่า มาเลเซีย และมีเขตแดนทางทะเลติดต่อกับ กัมพูชา พม่า มาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และอินเดีย โดยมีลักษณะชายฝั่งทะเลที่ยาวทั้ง 2 ด้านคือ ทางฝั่งตะวันตกด้านทะเลอันดามันยาวประมาณ 800 กิโลเมตร และทางฝั่งตะวันออกด้านอ่าวไทย ยาวประมาณ 1600 กิโลเมตร สำหรับประเทศมาเลเซีย ตามพิกัดที่แน่นอนทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ระหว่าง ละติจูดที่ 0° 52' เหนือ ถึง 7° 22' เหนือ และลองจิจูด 99° 38' ตะวันออก ถึง 119° 16' ตะวันออก โดยมีทะเลจีนใต้แยกดินแดนออกเป็น 2 ส่วน ห่างจากกันประมาณ 640 กิโลเมตร ได้แก่ มาเลเซียตะวันตก หมายถึงดินแดนส่วนที่อยู่ติดกับประเทศไทยทางตอนใต้ที่เรียกว่า คาบสมุทรมลายู และมาเลเซียตะวันออก หมายถึงดินแดนที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว คือรัฐซาบฮ์และซาราวัก โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศบรูไนและรัฐกาลีมันตันของอินโดนีเซียบนเกาะแห่งนี้ ดังนั้นมาเลเซียจึงถูกล้อมรอบด้วยทะเลประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่และมีชายฝั่งทะเลยาวทั้งสิ้นประมาณ 3,000 ไมล์

สันปันน้ำระยะทางยาวประมาณ 481 กิโลเมตร และร่องน้ำลึกของแม่น้ำโกลกยาวประมาณ 95 กิโลเมตร โดยเริ่มต้นจากทิวเขาบาตูบูเต๊ะริมฝั่งทะเลอันดามันด้านช่องแคบมะละกา จังหวัดสตูล ขึ้นไปตามสันปันน้ำของเทือกเขาต่าง ๆ ผ่านท้องที่จังหวัดสงขลา ยะลา นราธิวาส จนบรรจบกับแม่น้ำโกลกด้าน Jeli Forest Reserve ของมาเลเซียเป็น ส่วนหนึ่ง จากนั้นก็จะอาศัยร่องน้ำลึกของแม่น้ำโกลกเป็น เส้นเขตแดนไปจนจรดอำเภอตากใบ ของไทยออกสู่ทะเลด้านตะวันออก เป็นอีกส่วนหนึ่ง แนวพรมแดนทั้งหมดนี้จึงมีลักษณะทอดจาก ชายฝั่งด้านตะวันตก (ทะเลอันดามัน) ไปจนถึงชายฝั่งด้านตะวันออก (อ่าวไทย) ซึ่งทำให้ ไทยกับมาเลเซียอยู่ในฐานะ เป็นประเทศที่มีชายฝั่งทะเลประชิดติดกัน (adjacent state) และจำเป็นต้องมีการแบ่งสรรปันส่วนการครอบครองอาณาเขตทางทะเลอันหมายถึงการกำหนด เขตอธิปไตยแห่งรัฐหรือการมีกรรมสิทธิ์ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ทางทะเลในอาณาบริเวณ ชายฝั่งทั้งสองด้าน

จากความเป็นมาในประวัติศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะเห็นได้ว่า มีเพียงประเทศไทย เท่านั้นที่ เป็นประเทศ เอกราชอยู่ท่ามกลางบรรดาประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลาย ซึ่งตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกอยู่เสมอมา แต่กระนั้นแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ยังได้เกิด ขึ้นกับประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดแนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศ เพื่อนบ้าน¹ และสำหรับมาเลเซียก็เป็นประเทศที่อังกฤษได้ เริ่มเข้ามามีอำนาจปกครอง บางส่วนของหัวเมืองมาลายูครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2329 (ค.ศ.1786) และได้เข้าครอบครอง ทั้งหมด เมื่อปี พ.ศ.2451 (ค.ศ.1908) จนกระทั่งได้ให้เอกราชอย่างสมบูรณ์แก่มาเลเซีย นับแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2500 (ค.ศ.1957) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้การกำหนด เขตแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียโดยส่วนใหญ่จึง เป็นไปตาม หนังสือสัญญาที่กำหนดแนวเขตแดนที่พาดขึ้นระหว่างไทยกับมาลายูของอังกฤษ ได้แก่

¹Bernard K. Gordon, The Dimensions of Conflict in Southeast Asia (New Jersey: Prentice-Hall, 1966), p.7.

ก) หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยาม (ไทย) กับอังกฤษว่าด้วยเมืองไทรบุรี
 ลงนาม ณ กรุง เทพ เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2412 (ค.ศ. 1869)¹ รับรองการให้เข้า
 เกาะปีนัง (หรือเกาะหมาก) และดินแดนไทรบุรีที่อยู่ตรงข้ามเกาะปีนัง (ปัจจุบันคือ
 Province of Wellesley) ซึ่งเจ้าพระยาไทรบุรีในฐานะเจ้าเมืองประเทศราชของ
 ไทยยินยอมให้อังกฤษเข้าเกาะและดินแดนดังกล่าว พร้อมกับได้มีการกำหนดแนวเขตบนฝั่ง
 ทะเลตรงข้ามกับ เกาะปีนังที่ให้เข้าไว้อย่างแน่นอนด้วย

ข) สัญญาระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ ลงนาม ณ กรุง เทพ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม
ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451 / ค.ศ. 1909)² มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกันที่กรุงลอนดอน เมื่อ
 วันที่ 9 กรกฎาคม ร.ศ. 128 สารสำคัญของสัญญานี้ ไทยยอมยกดินแดนเมืองกลันตัน
 ตรังกาฏ ไทรบุรี (เคดาห์) และปะลิส ตลอดจนเกาะที่อยู่ใกล้เคียงเมืองเหล่านี้ให้อังกฤษ
 เพื่อแลกกับการได้มาซึ่งอำนาจศาลไทยที่จะใช้กับคนในบังคับอังกฤษที่อยู่ในประเทศไทย

สนธิสัญญานี้ได้มี "สัญญาว่าด้วยเขตแดนต่อท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 10
 มีนาคม ร.ศ. 127" (Boundary Protocol Annexed to the Treaty Dated 10th
 March, 1909)

ค) หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ ลงนาม ณ
กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2468 (ค.ศ. 1925)³ มีสาระสำคัญประการหนึ่ง
 ของหนังสือสัญญานี้ (ข้อ 5) เป็นการประกาศให้ยกเลิก สัญญา อนุสัญญา และความตกลง
 ระหว่างไทยกับอังกฤษหลายฉบับ แต่ให้คงใช้ข้อความเกี่ยวกับการกำหนดเขตแดนในหนังสือสัญญา
 ฉบับวันที่ 10 มีนาคม ร.ศ. 127 กับทั้งบรรดาบทบัญญัติในหนังสือสัญญาใด ๆ ซึ่งกำหนดการปักปัน
 เขตแดนระหว่างไทยกับดินแดนของอังกฤษหรืออาณาเขตในอารักขาของอังกฤษอยู่ต่อไป

¹ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือชุดประมวล
สนธิสัญญา เล่มหนึ่ง, (พ.ศ. 2160-2412), หน้า 207-208.

² ดูภาคผนวก (ก).

³ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือชุดประมวล
สนธิสัญญา เล่ม 3 พ.ศ. 2463-2469 (ธันวาคม 2512), หน้า 113-119.

เมื่อมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษก็ได้สืบสิทธิผูกพันตามสนธิสัญญาเหล่านี้ต่อมา¹ ซึ่งจะพบได้ว่าความตกลงที่สำคัญที่สุดและได้นำมาใช้เป็นหลักในการกำหนดแนวเขตแดนไทยกับมาเลเซียมาจนถึงทุกวันนี้คือ สัญญาว่าด้วยเขตแดนต่อท้ายหนังสือสัญญาฉบับลงวันที่ 10 มีนาคม ร.ศ. 127 (ค.ศ. 1909) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ในส่วนของการกำหนดเขตแดนทางทะเลคือ

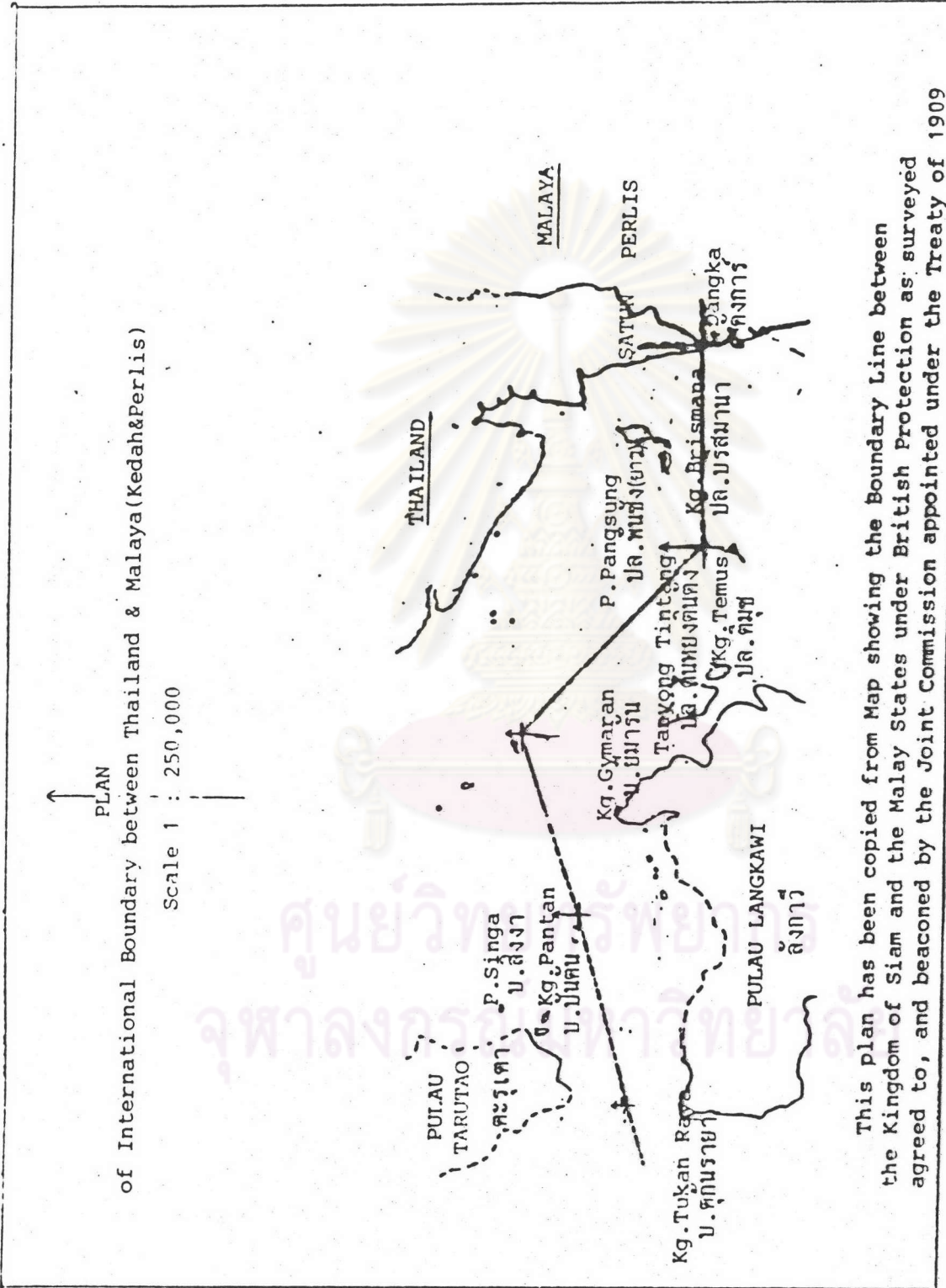
กำหนดให้ใช้หลักเส้นรุ้งขนาน (Parallel of Latitute) จากจุดปลายสุดแนวพรมแดนบนพื้นแผ่นดิน เป็นเครื่องแบ่งเขตในทะเลทั้งด้านตะวันตกและตะวันออก โดยทางฝั่งตะวันตกเป็นเส้นที่ลากจากจุดเหนือสุดทางด้านเหนือของปากแม่น้ำปะลิสออกไปทางทะเลอันดามัน โดยให้ถือว่าบรรดาเกาะใหญ่น้อยที่อยู่เหนือเส้นที่ลากออกไปนี้เป็นของไทย และส่วนที่อยู่ใต้เส้นเป็นของมาเลเซีย สำหรับทางฝั่งตะวันออก เป็นเส้นที่ลากจากปากแม่น้ำโกลกซึ่งขณะนั้นมีได้ต่อตรงกับทะเลเปิด แต่ร่องน้ำวกขึ้นไปทางตะวันตกเฉียงเหนือแล้วจึงเลี้ยวออกสู่ทะเล (อ่าวไทย) บริเวณที่ว่าการอำเภอตากใบของไทย โดยกองข้าหลวงบกบกินเขตแดนไทย-อังกฤษได้ทำแผนที่แสดงการครอบครองเกาะต่าง ๆ คือ ทางฝั่งตะวันตกเป็นเส้นที่ลากจากปากแม่น้ำปะลิสไปจนถึงจุดกึ่งกลางระหว่างเกาะตะรุเตากับเกาะลังกาวิ และทางฝั่งตะวันออกเป็นเส้นแสดงแนวเขตแดนของปากแม่น้ำโกลกไปจนจรดทะเลขณะนั้น แล้วลากตั้งฉากกับขอบฝั่งตรงปากน้ำออกไปในทะเล เส้นที่แสดงไว้นี้ได้รับการยืนยันให้ใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเลกันต่อมา

ซึ่งนับเป็นที่น่าสังเกตุว่าการทำหนังสือสัญญาเหล่านี้จะมีลักษณะที่ไทยเสียเปรียบและตกอยู่ในภาวะจำยอมหรือต้องยินยอมผ่อนตามแก่อังกฤษอย่างไม่มีโอกาสหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ก็เพื่อการรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกราชของประเทศเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง จากความเป็นมาในประวัติศาสตร์เช่นนี้จึงทำให้การแบ่งเขตแดน (ทั้งทางบกและทางทะเล) ระหว่างไทยกับมาเลเซียตลอดจนประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ โดยส่วนรวมมักเป็นการกระทำตามเจตจำนงของประเทศมหาอำนาจผู้ปกครองอาณานิคมแต่เพียงฝ่ายเดียวซึ่งยังขาดรายละเอียดที่แน่ชัดและไม่เป็นไปตามหลักแห่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงอีกด้วย²

¹รายละเอียดเรื่อง การสืบสิทธิสนธิสัญญาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โปรตดู ปรีชา เอี่ยมสุทธา, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ภาคสันติ (กทม : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 56-62.

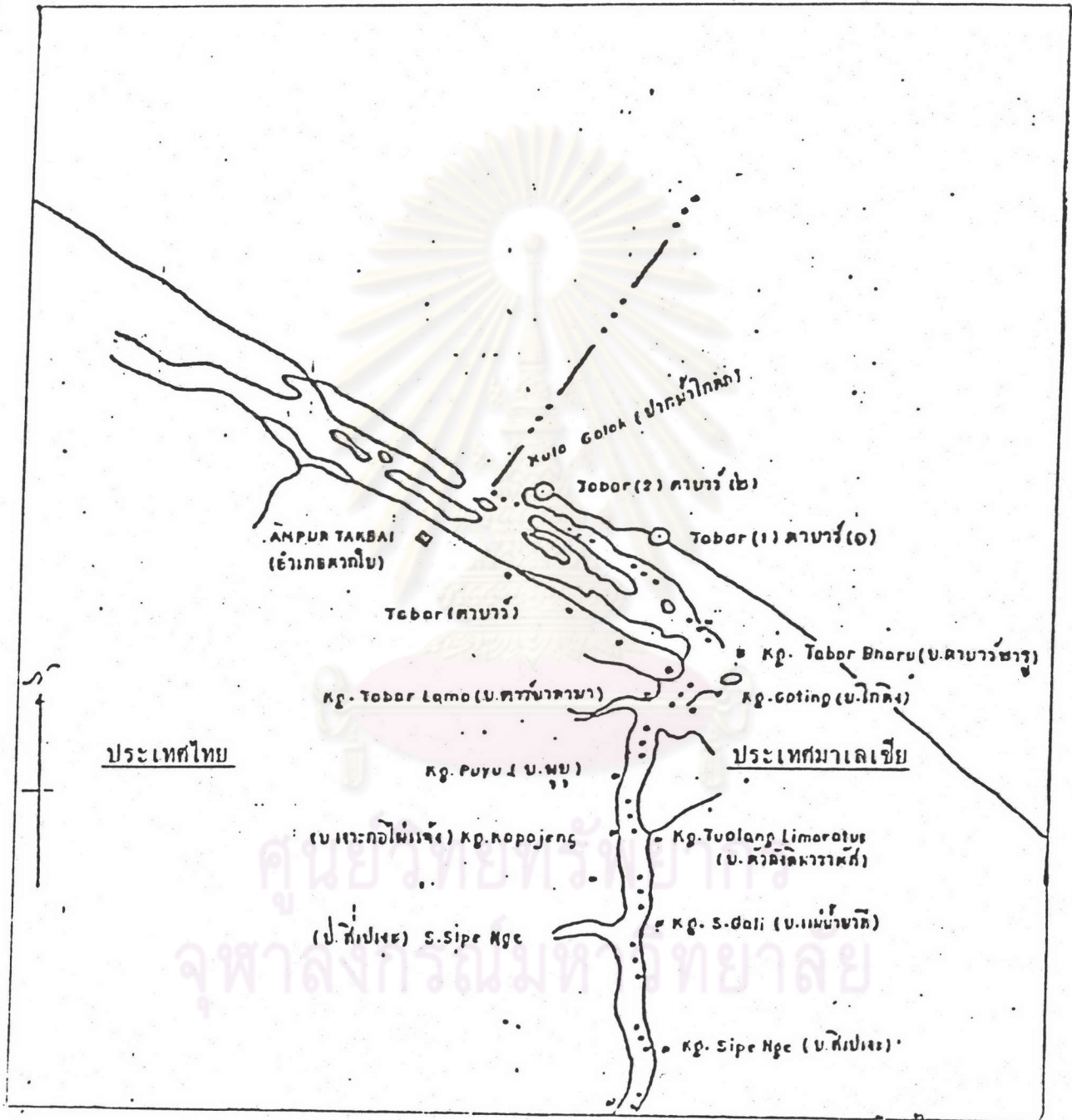
²Lee Yong Leng, Southeast Asia and the Law of the Sea. p.6.

แผนที่ 1 แผนที่ต่อท้ายสนธิสัญญาระหว่างไทยกับมาเลเซียฉบับวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 แสดงแนวเขตแดนทางทะเลทางฝั่งตะวันตก

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ 2 แผนที่ค่อท้ายสนธิสัญญาระหว่างไทยกับมาเลเซียฉบับวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 แสดงแนวเขตแดนทางทะเลทางฝั่งตะวันออก

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

ปัญหาและข้อยุติของการแบ่ง เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย

นับตั้งแต่มีการกำหนดแนว เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียตามความใน สัญญาว่าด้วยเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1909 แล้ว ทั้งสองฝ่ายก็ได้มีการตรวจสอบ แนวเขตแดนกันอีกเลยแม้จนกระทั่งมาเลเซียได้เป็นเอกราชภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง โดยที่ประชาชนของทั้งสองฝ่ายต่างทำการสัญจรและการประมงบริเวณฝั่งทะเลทั้งสอง ด้านเสมอมาซึ่งทำให้เกิดปัญหาการล่งล้ำเขตแดนทางทะเลกันอยู่เนือง ๆ และระยะเวลาอันมี ที่ผ่านไปยังทำให้เกิดความสับสน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและ ตามความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิควิทยาการของโลกซึ่งนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ทั้งหลายดังที่เห็นได้จากวิวัฒนาการด้านกฎหมายทะเลที่มีแนวโน้มของการขยายอาณาเขต ทางทะเลออกไปมากขึ้นจนเป็นปัญหาการประกาศอาณาเขตเหลื่อมล้ำกัน เป็นต้น ซึ่งในเวลาต่อมา คณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งเอเชียและตะวันออกไกล (Economic Commission for Asia and the Far East-ECAFE)¹ ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการประสานงานเกี่ยวกับการสำรวจทรัพยากรธรณีนอกชายฝั่งของประเทศในเอเชีย (The Committee for Co-ordination of Joint Prospecting for Mineral Resources in Asian

¹ECAFE ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1947 เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อคณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมแห่งองค์การสหประชาชาติ ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 เปลี่ยนชื่อเป็น "คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific -- ESCAP) มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 35 ประเทศ โดยเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 8 ประเทศ ได้แก่ พม่า กัมพูชา ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และบรูไนเป็นสมาชิกสมทบ รายละเอียดเบื้องต้นของ หน่วยงานนี้โปรดดู สำนักแถลงข่าวสหประชาชาติ, คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับ เอเชียและแปซิฟิก (กรกฎาคม 2525), หน้า 1-8. (อัดสำเนา)

Offshore Area -- CCOP)¹ สมัยที่ 6 ระหว่างวันที่ 13-27 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 โดยในสาระสำคัญตอนหนึ่งของการประชุมกล่าวว่า...สมควรที่ประเทศสมาชิกในเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีน่านน้ำและเขตไหล่ทวีปประชิดติดกันจะได้มีการเจรจาตกลงแบ่งเขตให้เป็นที่แน่นอน เพื่อขจัดข้อพิพาทอันจะพึงเกิดเกี่ยวกับสิทธิของแต่ละประเทศที่จะดำเนินการสำรวจและแสวงประโยชน์จากแหล่งน้ำมันปิโตรเลียมและแหล่งแร่ในเขตไหล่ทวีป... จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้ง "คณะกรรมการเจรจาสิทธิและขอบเขตไหล่ทวีป" ของไทยขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1969² ต่อมาคณะกรรมการชุดนี้ได้พิจารณาเห็นว่า การกำหนดเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศที่มีน่านน้ำหรือทะเลอาณาเขตประชิดติดกันนั้นจะกระทำได้สะดวกและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อสามารถกำหนดเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตกันได้ด้วย เพราะในหลักการแล้ว เส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปเป็นเส้นที่ควรลากให้ต่อเนื่องกับเส้นแบ่งทะเลอาณาเขต ดังนั้นคณะกรรมการชุดนี้จึงได้มีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตอีกด้วย โดยเริ่มเจรจาทำความตกลงกับมาเลเซีย เป็นประเทศแรกเกี่ยวกับเรื่องพรมแดนบริเวณปากแม่น้ำโกลก และมาในปี ค.ศ. 1971 ฝ่ายไทยยังพยายามที่จะขยายการตรวจสอบจัดทำหลักเขตแดนใหม่ตลอดแนวแทนที่จะทำแต่บริเวณปากแม่น้ำโกลก ซึ่งเป็นขณะเดียวกับที่ฝ่ายมาเลเซียก็ได้เสนอให้ไทยกับมาเลเซียจัดตั้ง

¹ ในปี ค.ศ. 1966 ECAFE ได้ก่อตั้งคณะกรรมการ CCOP ขึ้น ซึ่งไทยและมาเลเซียก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก คณะกรรมการชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับกรณีพิพาทอันอาจเกิดขึ้นจากการสำรวจทรัพยากรทางทะเลของบรรดาประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้ -- ศึกษาเพิ่มเติมที่ Barry Buzan, Seabed Politics (New York : Praeger Publishers, 1976), and Corazon Morales Siddayao, The Off-Shore Petroleum Resources South-East Asia Potential Conflict Situations and Related Economic Considerations (2 nd.ed, London : Oxford University Press, 1980).

² อ้างใน หนังสือที่ สร.0403/17948 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 เรื่องรายงานการประชุมคณะกรรมการประสานงานเกี่ยวกับการสำรวจทรัพยากรธรณีนอกชายฝั่งของประเทศในเอเชีย สมัยที่ 6 และการแต่งตั้งคณะกรรมการเจรจาสิทธิและขอบเขตไหล่ทวีป.

คณะกรรมการร่วมกัน เพื่อจัดทำหลัก เขตแดนระหว่างประเทศโดยอาศัยการตีความเจตนารมณ์เดิมของหนังสือสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1909 เป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ "คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย-มาเลเซีย" จึงได้รับการจัดตั้งขึ้น ซึ่งในส่วนของเขตแดนทางทะเลนั้นได้มีการประชุมเจรจากันจนได้รับความสำเร็จ เป็นลำดับตลอดมาระหว่างปี ค.ศ. 1970-1979 กล่าวคือ

1. ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันตก

เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันตก หมายถึง อาณาบริเวณด้านชายฝั่งทะเลอันดามันตอนใต้และช่องแคบมะละกาตอนเหนือ ซึ่งมีลักษณะชายฝั่งเว้าแหว่งมาก โดยส่วนที่กว้างที่สุดบริเวณนี้มีระยะห่างกันประมาณ 160 ไมล์ทะเล ตามสัญญาว่าด้วยเขตแดนค่อท้ายหนังสือสัญญาฉบับปี ค.ศ. 1909 ได้ระบุให้เริ่มเส้นแบ่งอาณาเขตทางทะเลทางฝั่งตะวันตกโดยลากเส้นต่อออกไปจากเส้นเขตแดนทางบกริมฝั่งบริเวณชายแดนจังหวัดสตูลและรัฐปะลิส เรื่อยลงไปในทะเลจนสิ้นสุดที่จุดกึ่งกลางระหว่างเกาะตะรุเตากับเกาะลังกาวิ เป็นผลให้เกาะตะรุเตาและเกาะต่าง ๆ ที่อยู่เหนือเส้นแบ่งเกาะดังกล่าวเป็นของไทย ส่วนเกาะลังกาวิและเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใต้เส้นแบ่งเป็นของมาเลเซีย ทั้งนี้เป็นการแบ่งอย่างคร่าว ๆ โดยอาศัยจุดเด่นทางภูมิศาสตร์เป็นหลัก และไม่มีการระบุทิศทางภูมิศาสตร์ให้แน่ชัดลงไป (ตามแผนที่ 1) ซึ่งนับเป็นปัญหาข้อบกพร่องที่ทั้งสองฝ่ายได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

ก) การแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันตก

โดยที่บริเวณทะเลอันดามันตอนใต้และช่องแคบมะละกาตอนเหนือนี้ นอกจากไทยกับมาเลเซียแล้วยังมีอินโดนีเซียซึ่งมีสิทธิในเขตไหล่ทวีปบริเวณนี้ด้วย ฉะนั้นจึงได้มีการประชุมสามฝ่ายระหว่างคณะผู้แทนไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซียขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 13-15 ตุลาคม ค.ศ. 1970 เพื่อเจรจากำหนดจุดแบ่งเขตไหล่ทวีปร่วมกัน (common point) ซึ่งจะเป็นจุดที่ไทยกับมาเลเซียจะลากเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปต่อไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเชื่อมจุดกึ่งกลางระหว่างเกาะตะรุเตากับเกาะลังกาวิตามที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือสัญญาปี ค.ศ. 1909

ผลของการเจรจาดังนี้ ทั้งสองฝ่ายได้บรรลุถึงความตกลงในการกำหนดจุดร่วมดังกล่าวที่ ละติจูด $5^{\circ} 57' 0''$ เหนือ และลองจิจูด $98^{\circ} 01' 5''$ ตะวันออก พร้อมทั้งสามารถหาพิกัดที่แน่นอนของจุดกึ่งกลางระหว่างเกาะตะรุเตากับเกาะลังกาวิได้ที่ ละติจูด $6^{\circ} 28' .5''$ เหนือ และลองจิจูด $99^{\circ} 39' .2''$ ตะวันออก โดยหัวหน้าคณะผู้แทนทั้งสามฝ่ายได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจสามฝ่ายไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม ค.ศ. 1970.

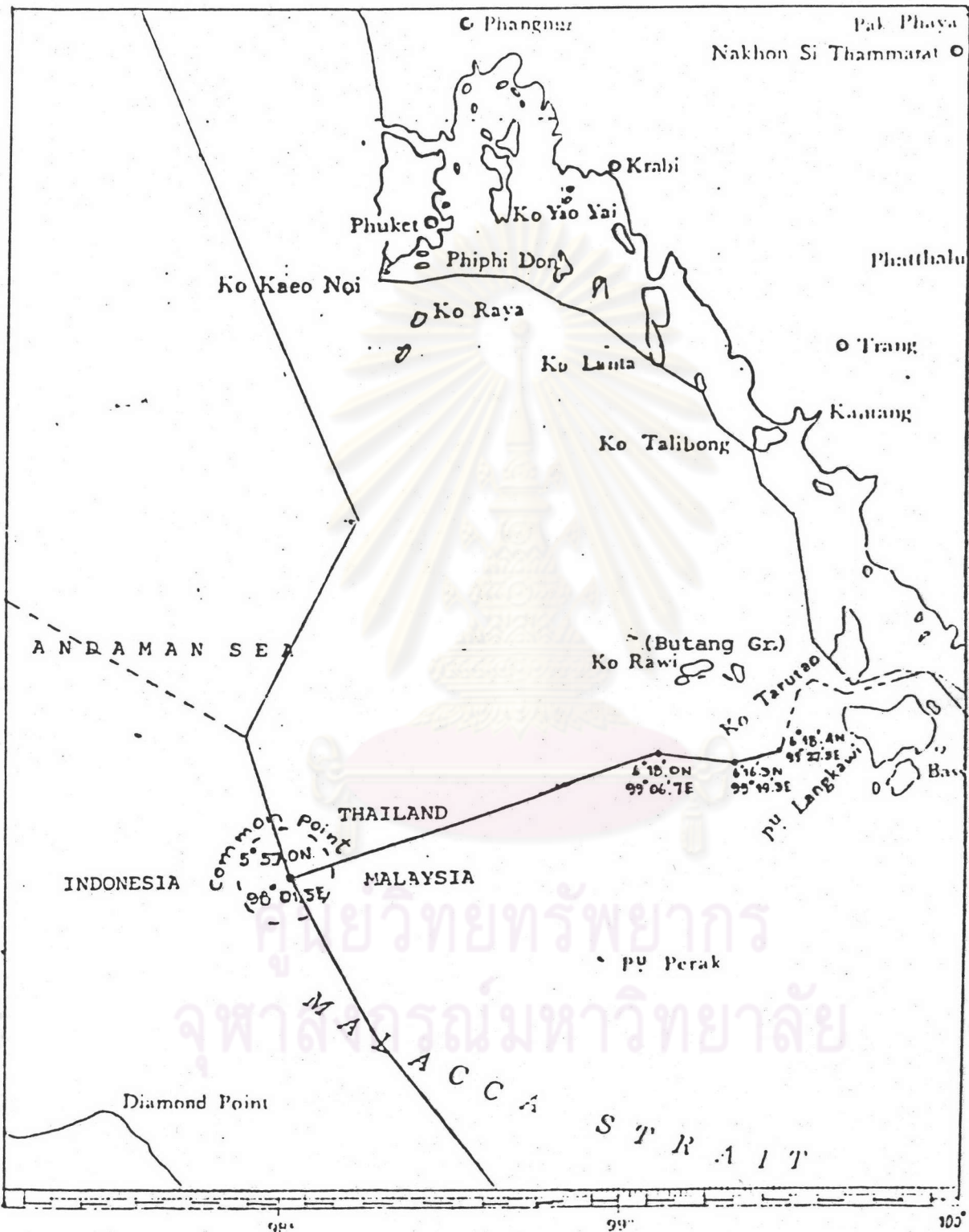
ต่อมามีการประชุมสามฝ่ายครั้งที่ 2 เพื่อพิจารณาตกลงนามในความตกลงอย่างสมบูรณ์เกี่ยวกับจุดร่วมของเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปของประเทศทั้งสาม รวมทั้งเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปบางตอนที่ลากต่อจากจุดร่วมนั้น โดยหัวหน้าคณะผู้แทนของประเทศทั้งสามได้ลงนามในความตกลงเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1971 เรียกว่า "ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย และรัฐบาลมาเลเซีย ว่าด้วยการแบ่งเขตไหล่ทวีปในตอนเหนือของช่องแคบมะละกา"¹ ซึ่งกำหนดให้ลากเส้นฐานตรงแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างไทยกับมาเลเซีย โดยอาศัยจุดยึดโยง 3 จุด คือ ละติจูด $6^{\circ} 18'$.4 เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 27'$.5 ตะวันออก และละติจูด $6^{\circ} 16'$.3 เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 19'$.3 ตะวันออก และละติจูด $6^{\circ} 18'.0$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 06'$.7 ตะวันออก

ในการนี้เส้นตรงที่ลากเชื่อมจุดทั้งสามจะล้อมหมู่เกาะบูตัง (Butang Group) ของไทยไว้ โดยอยู่ห่างจากชายฝั่งของหมู่เกาะนี้ประมาณ 12 ไมล์ทะเล ฉะนั้นบริเวณทะเลที่อยู่เหนือเส้นเชื่อมดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นเขตไหล่ทวีปของไทย ส่วนบริเวณทะเลที่อยู่ใต้เส้นเชื่อมนั้นจึงเป็นเขตไหล่ทวีปของมาเลเซีย

ในระหว่างที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันความตกลงฉบับนี้ มาเลเซียได้ขอเจรจากับประเทศไทย ระหว่างวันที่ 4-6 กันยายน ค.ศ. 1972 เพื่อขอเปลี่ยนแปลงตำแหน่งจุดร่วมให้รันเข้าไปในส่วนของประเทศไทย ซึ่งยังคงอยู่ติดกับเขตไหล่ทวีปของอินโดนีเซีย โดยสันนิษฐานว่าอาจเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยทรัพยากรอันมีค่า แต่ฝ่ายไทยไม่ยินยอมด้วย และในที่สุดประเทศภาคีความตกลงแบ่งเขตไหล่ทวีปทั้งสามประเทศได้มีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกัน เป็นที่เรียบร้อย เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ. 1973

¹ อนุสัญญา (ค).

แผนที่ 3 ลักษณะแผนที่แสดงจุดร่วมและเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย ทางฝั่งตะวันตก ตามความตกลงฉบับวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1971

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

ข) การแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันตก

ประเทศไทยและมาเลเซียมีการประชุมเจรจาที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 7-8 ธันวาคม ค.ศ. 1971 ทั้งสองฝ่ายตกลงในการกำหนดเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตทางฝั่งตะวันตก ต่อออกไปจากเส้นเดิมซึ่งเคยสิ้นสุดบริเวณจุดกึ่งกลางระหว่างเกาะตะรุเกะกับเกาะลังกาวิ อีกเป็นจำนวน 6 จุด ความยาวรวมกันประมาณ 41.4 ไมล์ทะเล โดยมีพิกัดทางภูมิศาสตร์ ดังต่อไปนี้ คือ

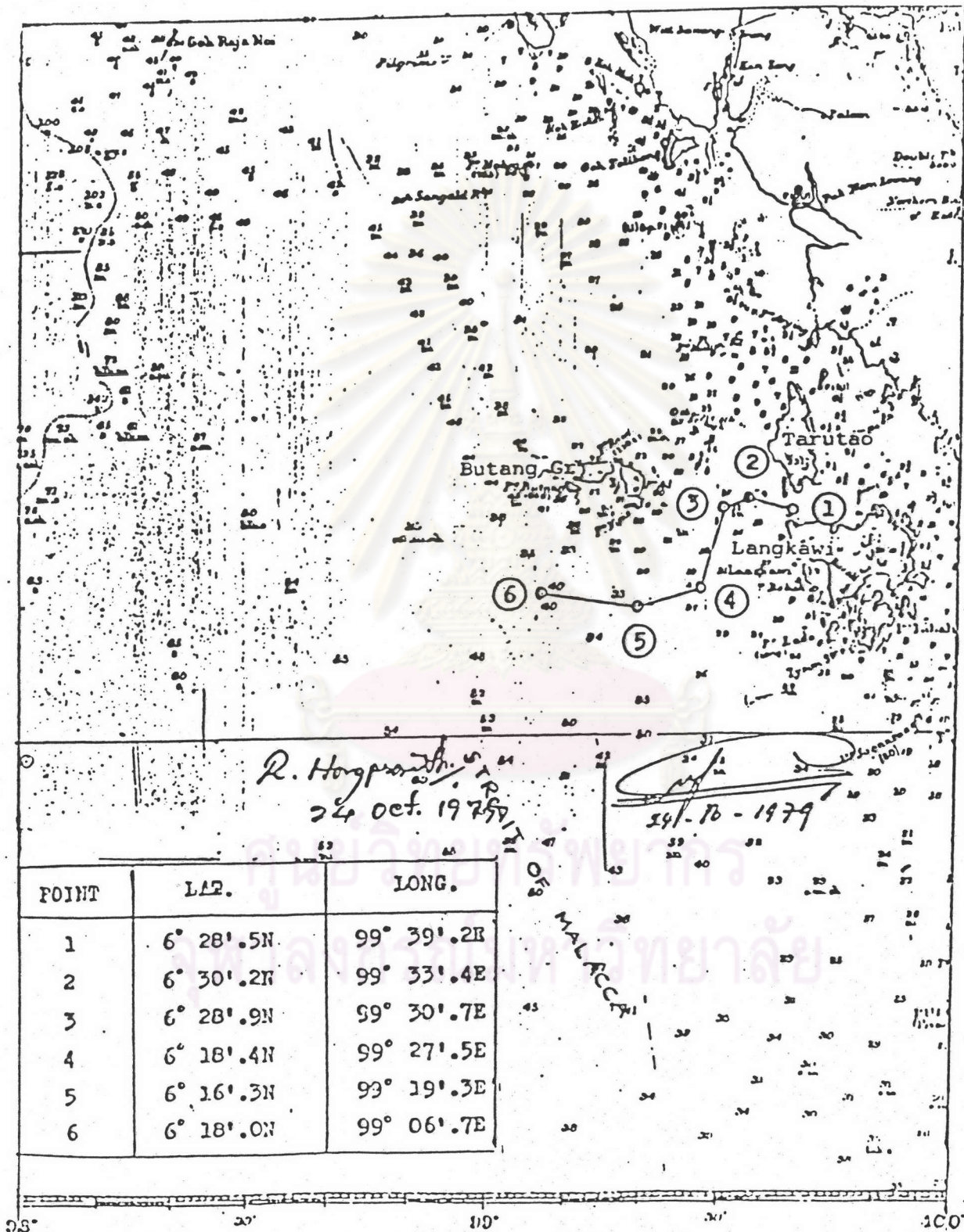
เริ่มต้นที่ละติจูด $6^{\circ} 28' .5$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 39' .2$ ตะวันออกไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงจุดที่ละติจูด $6^{\circ} 30' .2$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 33' .4$ ตะวันออก และจากจุดนี้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงจุดที่ละติจูด $6^{\circ} 29' .9$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 39' .7$ ตะวันออก และจากจุดนี้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงจุดที่ละติจูด $6^{\circ} 28' .4$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 27' .5$ ตะวันออก

ทั้งนี้ จากการลากเส้นตรงเชื่อมจุดแบ่งเขตไหล่ทวีปทางฝั่งตะวันตกทั้ง 3 จุดที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งมีระยะ 12 ไมล์ทะเลจากฝั่งหมู่เกาะบูดังของไทย จึงเป็นระยะความกว้างของทะเลอาณาเขตด้วยพอดี ฉะนั้น ปัญหาเรื่องความตกลงเกี่ยวกับการแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียในบริเวณนี้จึงถูกจำกัดโดยเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปดังกล่าว เพราะถึงอย่างไรก็ตามโดยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะชายฝั่งเว้าแหว่งมากและตามหลักปฏิบัติระหว่างประเทศเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีปหรือทะเลอาณาเขตแล้ว เส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปและเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียในทะเลช่วงนี้จะไม่อาจเปลี่ยนแปลงไปกว่าที่ได้ตกลงไว้แล้วแต่อย่างใด

ผลการเจรจาที่ตกลงกันได้นี้ยังมีได้ เป็นความตกลงอย่างสมบูรณ์ โดยต่อมาจึงนำมารวมเป็นสนธิสัญญาฉบับเดียวกับผลการเจรจาเพื่อแบ่งทะเลอาณาเขตทางฝั่งตะวันออก เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979

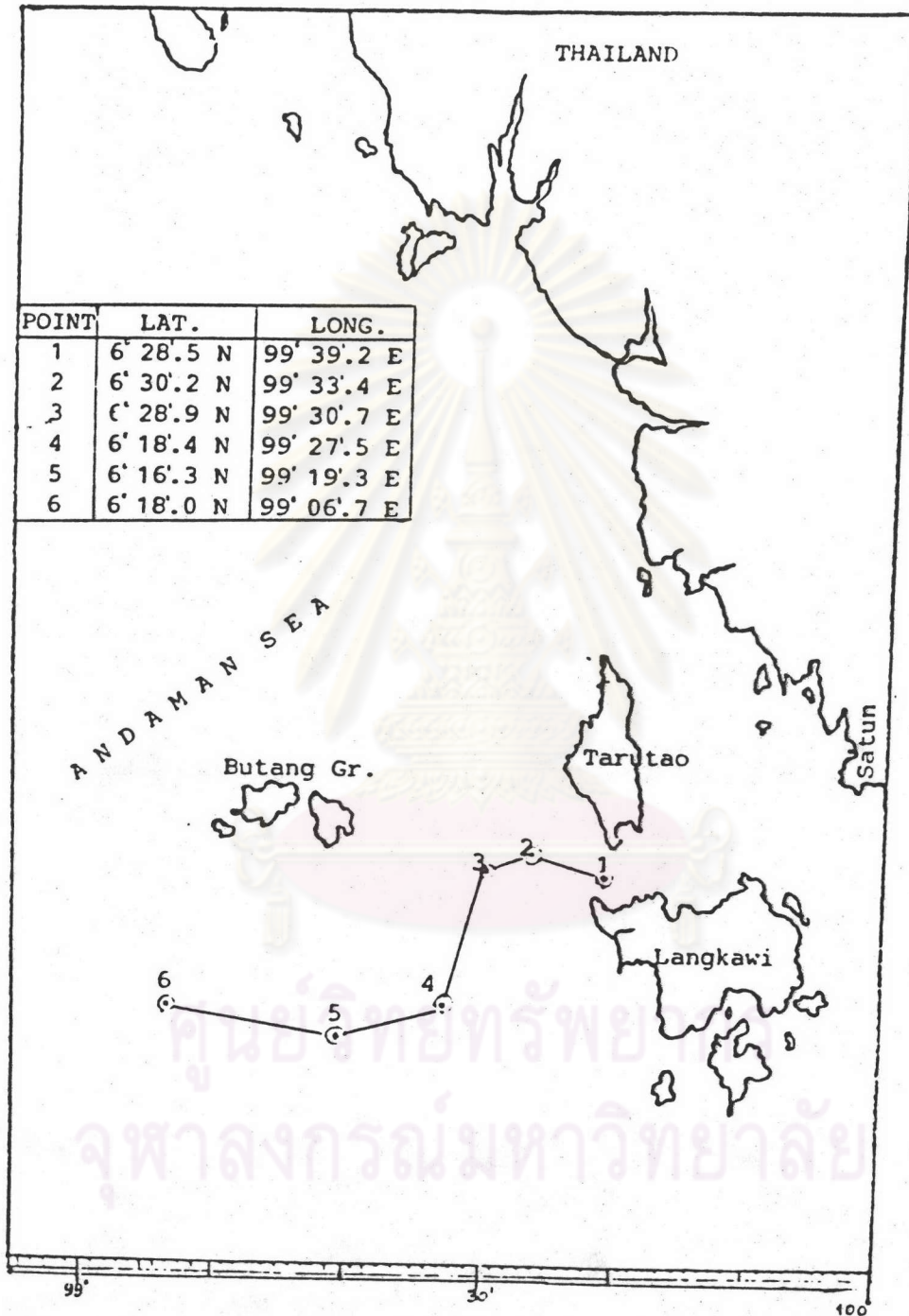

แผนที่ 4 แผนที่ต่อท้ายสนธิสัญญาระหว่างไทยกับมาเลเซียฉบับวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979
แสดงเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตทางฝั่งตะวันตก

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ 5 ลักษณะแผนที่แสดงเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันตก ตามสนธิสัญญาฉบับวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979

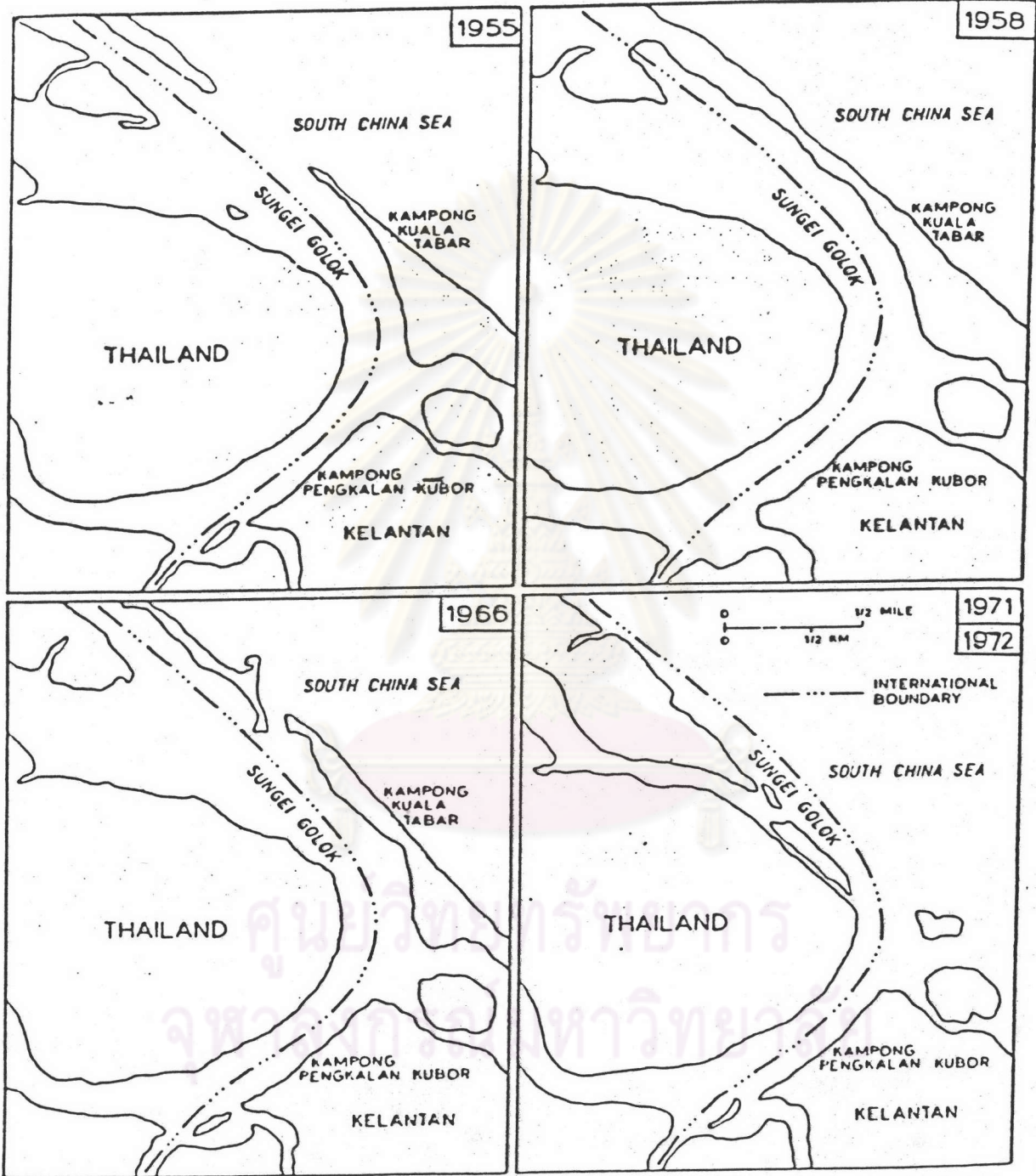
ที่มา ขยายภาพจากแผนที่ 4

2. ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออก

เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออก หมายถึง อาณาบริเวณ อ่าวไทย ซึ่งได้แก่ทะเลที่มีบริเวณจากสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยาของไทยไปจนถึงบริเวณ เส้นตรงที่ต่อระหว่างปลายแหลมกาเมา (Cape of Camau) ของเวียดนามกับจุดกึ่งกลาง ปากแม่น้ำโกตาบารู (Kota Bharu) ของมาเลเซีย ส่วนบริเวณทะเลถัดจากนี้ลงไป เป็น ทะเลจีนใต้ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชายฝั่งทะเลด้านนี้จะค่อย ๆ ลาดจากฝั่งลงไปในอ่าวไทย และมีลักษณะชายฝั่งโค้งเรียบ เป็นส่วนมาก ส่วนที่กว้างที่สุดในบริเวณนี้มีระยะห่างกันประมาณ 120 ไมล์ทะเล ตามความในสัญญาว่าด้วยเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาปี ค.ศ.1909 ได้กำหนด ให้แนวร่องน้ำลึกของแม่น้ำโกลกซึ่งไปสิ้นสุดที่บริเวณปากแม่น้ำไหลลงสู่อ่าวไทยบริเวณอำเภอ ดากใบตรงจุดที่เรียกว่ากัวลา ตาบารู (Kuala Tabar) เป็นเส้นแบ่งเขตแดนทางฝั่ง ตะวันออก แต่ก็มีได้ระบุพิพัตที่ตั้งของจุดแบ่งเขตที่ปากแม่น้ำโกลกไว้อย่างแน่ชัด โดยแผนที่ ของกองข้าหลวงปักปัน เขตแดนได้แสดงแนวเขตแดนตอนปากแม่น้ำโกลกไปจนถึงจุดที่ปากแม่น้ำ จดทะเล แล้วลากเส้นตั้งฉากกับขอบฝั่งตรงปากแม่น้ำขณะนั้นออกไปเพื่อถือ เป็น เส้นแบ่ง เขตแดน ในทะเล (ตามแผนที่ 2) แต่ต่อมาภายหลังสภาพภูมิศาสตร์ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาล เวลา และโดยเหตุการณ์ธรรมชาติ กล่าวคือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 6 แผนที่แสดงลักษณะการเปลี่ยนแปลงบริเวณปากแม่น้ำโกลก

ที่มา : S. Sothi Rachagan & Richard F. Dorall, "River as International Boundaries: The Case of Sungai Golok, Malaysia-Thailand," Journal of Tropical Geography 42 (June 1976), p.54.

ขณะที่ทำสัญญาในปี ค.ศ. 1909 นั้น บริเวณปากแม่น้ำโกลกตอนที่บรรจบกับทะเลมี
 แทลมสันทราย เรียกว่า กัวลาดาบาร์ และเกาะกับโขดทรายซึ่งทอดมาจากฝั่งมาเลเชียขวางอยู่
 ทำให้แนวร่องน้ำลึกต้องอ้อมตามริมฝั่งขึ้นมาทางเหนือ เลียดแนวฝั่งของไทยขึ้นไปประมาณ
 4 กิโลเมตร จึงจะเลี้ยวขวาออกสู่ทะเลเปิดบริเวณอำเภอตากใบของไทยได้ เส้นเขตแดน
 ขณะนั้นจึงเลี้ยวลัดตามร่องน้ำลึกนี้โดยตลอด แต่ต่อมาเนื่องจากลมมรสุมทำให้กระแสน้ำเจาะ
 ช่องใหม่ไหลตรงออกสู่ทะเลโดยไม่ต้องวกขึ้นทางเหนือ แนวร่องน้ำลึกของแม่น้ำโกลกในบริเวณนี้
 ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ขณะเดียวกันสันทรายกัวลาดาบาร์ รวมทั้งเกาะและโขดทรายบริเวณนั้น
 ก็สลายตัวไป เป็นผลทำให้ปากแม่น้ำโกลกหันลงไปทางใต้ต่ำกว่าปากแม่น้ำเดิมในสัญญาปี
 ค.ศ. 1909 ประมาณ 4 กิโลเมตรอยู่ในปัจจุบัน (ค.ศ. 1971) พื้นที่บริเวณนี้จึงกลายเป็น
 สภาพที่ทะเลอาณาเขตของมาเลเชียปิดขวางปากแม่น้ำโกลกอยู่ และลำเข้ามาในฝั่งไทย
 ประมาณ 4 กิโลเมตร ทำให้เรือไทยที่เดินทางเข้า-ออกทางแม่น้ำโกลกต้องผ่านทะเลอาณา
 เขตของมาเลเชีย และมักถูกจับฐานละเมิดน่านน้ำมาเลเชียอยู่เสมอ ฉะนั้นจึงนับเป็นปัญหาที่
 ทั้งสองฝ่ายเห็นสมควรที่จะมีการเจรจาร่วมกันเพื่อปรับปรุง เส้นเขตแดนบริเวณนี้ เสียใหม่ให้
 สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

ก) การแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเชียทางฝั่งตะวันออก

ในการเจรจาเกี่ยวกับทะเลอาณาเขตนี้ ฝ่ายไทยได้ขอแก้ไขเส้นแบ่งเขตแดนปาก
 แม่น้ำโกลกกับฝ่ายมาเลเชียเสียก่อน แล้วจึงได้ทำความตกลงเกี่ยวกับเส้นแบ่งทะเลอาณาเขต
 ต่อไป โดยมีการประชุมสองฝ่ายไทย-มาเลเชีย ระหว่างวันที่ 22-23 ธันวาคม ค.ศ. 1971
 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งเป็นโอกาสแรกที่ไทยได้ยกเรื่องการแก้ไขเส้นเขตแดนปากแม่น้ำโกลก
 ขึ้นมาเจรจากับมาเลเชีย ต่อมาได้มีการประชุมเจรจากันอีก ระหว่างวันที่ 4-6 กันยายน
 ค.ศ. 1972 ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันได้ คือ

- (1) ให้ใช้จุดกึ่งกลางของปากแม่น้ำโกลกตรงที่บรรจบกับทะเลเปิดตามที่เป็นอยู่ใน
 ปัจจุบัน (ค.ศ. 1972) เป็นจุดเริ่มต้นของการแบ่งทะเลอาณาเขต
- (2) ให้กำหนดเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตออกไปจนสุดน่านน้ำอาณาเขตซึ่งกว้าง
 12 ไมล์ทะเล โดยใช้หลักเส้นมัธยะและแนวขอบฝั่งทั่วไป เป็นเส้นฐาน

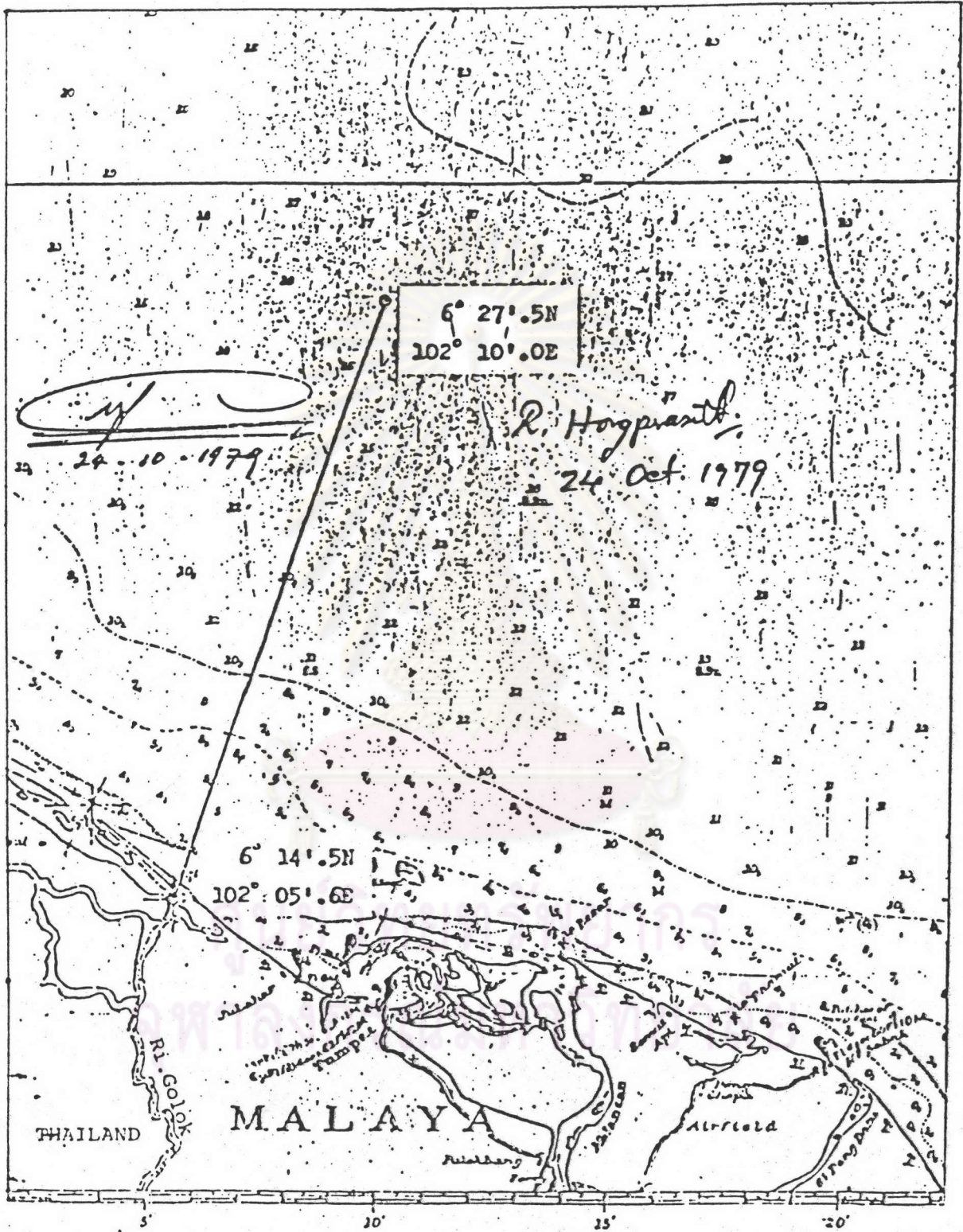
จากความตกลงครั้งนี้ประเทศไทยจะได้พื้นที่ทะเลอาณาเขตเพิ่มขึ้นจากเดิม 96 ตารางกิโลเมตร โดยเริ่มต้นที่ลองจิจูด $6^{\circ} 14'.5$ เหนือ และลองจิจูด $102^{\circ} 05'.6$ ตะวันออก ซึ่งทั้งสองฝ่ายเข้าใจว่าเป็นจุดที่อยู่กึ่งกลางของปากแม่น้ำโขง จากจุดนี้เป็นเส้นตรงไปยังละติจูด $6^{\circ} 27'.5$ เหนือ และลองจิจูด $102^{\circ} 10'.0$ ตะวันออก เส้นที่ลากทั้งหมดมีความยาวประมาณ 13.5 ไมล์ทะเล และทำให้ปัญหาเรื่องการเดินเรือบริเวณปากแม่น้ำโขงหมดสิ้นไป

ผลการเจรจาแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียทั้งในฝั่งทะเลด้านตะวันตก และด้านตะวันออกนี้ได้นำมารวมเข้าเป็นสนธิสัญญาฉบับเดียวกันเรียกว่า "สนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับมาเลเซียเกี่ยวกับการแบ่งทะเลอาณาเขตของประเทศทั้งสอง" โดยมีการลงนามและให้สัตยาบันที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979 และมีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันกันที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 1982¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

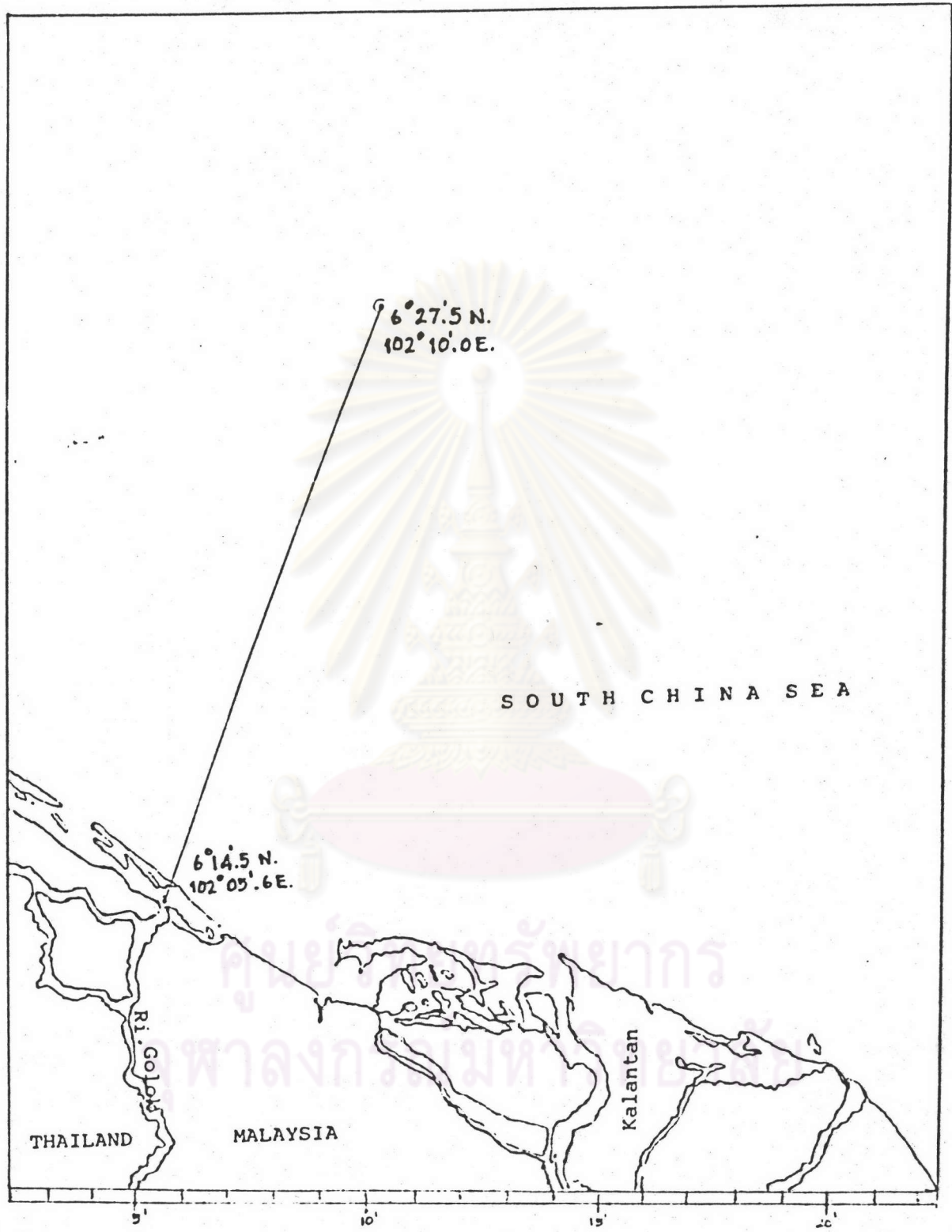
¹ดูภาคผนวก (ง) และ (ข).

แผนที่ 7 แผนที่คอตายสนธิสัญญาระหว่างไทยกับมาเลเซียฉบับวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979 แสดงเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตทางฝั่งตะวันออก

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ 8 ลักษณะแผนที่แสดงเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออกตามสนธิสัญญาฉบับวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979

ที่มา ภูแผนที่ 7

ข) การแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออก

โดยที่สภาพทางภูมิศาสตร์บริเวณอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ตอนที่ประเทศไทยกับมาเลเซียต้องทำการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างกันนั้น ยังมีเวียดนาม (ใต้) อีกประเทศหนึ่งซึ่งมีส่วนในเขตไหล่ทวีปนี้ด้วย และเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปที่ไทยกับมาเลเซียจะลากต่อ ๆ ไปจะต้องไปจรดกับเขตไหล่ทวีปของเวียดนามในที่สุด ซึ่งถ้าเวียดนามยอมเข้าร่วมเจรจาแบ่งเขตไหล่ทวีปด้วยแล้ว ก็จะเป็นการสะดวกต่อการแบ่งเขตกันได้ เช่นเดียวกับการกำหนดจุดร่วมไทย-อินโดนีเซีย-มาเลเซียทางฝั่งตะวันตกนั่นเอง ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้เคยส่งผู้แทนไปหยั่งท่าทีของรัฐบาลเวียดนามอย่างเป็นทางการเมื่อปลายเดือนกันยายน ค.ศ. 1972 ซึ่งฝ่ายเวียดนามแสดงที่ท่าว่าต้องการกำหนดจุดร่วมแบ่งเขตไหล่ทวีปโดยไม่อ้างถึงเกาะใด ๆ เลยเพื่อปฏิเสธทฤษฎีหมู่เกาะของอินโดนีเซีย¹ แต่ต่อมาสถานการณ์ทางการเมืองของเวียดนามอยู่สภาพที่ไม่มั่นคงตลอดเวลา ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะเจรจากันในเรื่องนี้อีกตราจจนทุกวันนี้

¹ทฤษฎีหมู่เกาะ (Archipelago Theory) เป็นข้อเสนอใหม่หลังจากกลุ่มรัฐหมู่เกาะ เช่น ฟิจิ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ได้นำหลักการใช้เส้นฐานตรงลากปิดชายฝั่งที่เป็นโขดหินหรือเว้าแหว่งหรือมีเกาะมากมายเรียงรายไปตลอดชายฝั่งเป็นตอน ๆ จากจุดนอกสุดของเกาะหรือโขดหิน จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงระยะแต่ละจุดว่าห่างกันเท่าใดเส้นรอบวงนั้น ถือเป็นเส้นฐานสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต เขตไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ฉะนั้นน่านน้ำภายในเส้นรอบหมู่เกาะจึงเป็นน่านน้ำภายใน แม้จะสามารถใช้สิทธิในการผ่านโดยสุจริตใจได้ในบริเวณนี้ก็ตาม แต่ก็นับเป็นการตั้งหลักทฤษฎีที่ขัดต่อหลักเสรีภาพในการใช้ทะเลหลวง และเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือระหว่างประเทศด้วย ซึ่งในบางแห่งจะมีผลกระทบต่อพื้นที่กันแดนต่อประเทศเพื่อนบ้านที่เคยใช้น่านน้ำบริเวณนั้นมาช้านาน จึงจำเป็นต้องมีการยอมรับสิทธิของประเทศเพื่อนบ้าน โดยขึ้นอยู่กับการตกลงกันของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เวียดนามไม่ต้องการอ้างถึงเกาะใด ๆ เลยในการกำหนดจุดแบ่งเขตไหล่ทวีปร่วมกันระหว่างไทย-มาเลเซีย-เวียดนาม เพราะจะได้นำไปยืนยันในการเจรจาแบ่งเขตไหล่ทวีปกับอินโดนีเซียที่ยังเป็นปัญหากันอยู่ต่อไป -- ศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง ทฤษฎีหมู่เกาะได้จาก พัทธมน์ ตั้งสิบลูก, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล., หน้า 59-62.

อย่างไรก็ตาม ในการเจรจาแบ่งทะเลอาณาเขตระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออกเมื่อวันที่ 4-6 กันยายน ค.ศ. 1972 นั้น ได้มีการตกลงแบ่งเขตไหล่ทวีปกันได้เป็นบางส่วนด้วย โดยการลากเส้นจากจุดสุดท้ายของเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตวกขึ้นไปเป็นระยะทาง 0.5 ไมล์จนถึงแนวเส้นที่ลากจากจุดกึ่งกลางปากแม่น้ำโกลกเดิมตามที่เป็นอยู่ในอดีต (ค.ศ. 1909) และลากต่อออกไปตามหลักเส้นมัธยะทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นระยะทาง 25.5 ไมล์ แต่ต่อมากการเจรจาในเรื่องดังกล่าวได้หยุดชะงักลงซึ่งนับเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่เกิดปัญหาวิกฤตการณ์พลังงานครั้งสำคัญของโลก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 เป็นต้นมาทำให้ทุกประเทศพยายามแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่มาใช้ทดแทน ทั้งนี้ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเลก็ได้กลายมาเป็นจุดสนใจของทุกฝ่าย ดังนั้นบรรยากาศและท่าทีของการเจรจาแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างกันในส่วนที่มีขึ้นอีกตอนต้นปี ค.ศ. 1976 จึงยังไม่มีฝ่ายใดยอมตกลงแบ่งเขตกันได้ เนื่องจากมีแนวโน้มของโครงสร้างทางธรณีวิทยาว่าจะ เป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่หลายโครงสร้าง โดยทั้งสองฝ่ายเพียงแต่ลากเส้นแสดงบริเวณที่อ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่เหลื่อมทับกับประมาณ 6908 ตารางกิโลเมตร (หรือ 2058 ตารางไมล์) ซึ่งเป็นการประกาศฝ่ายเดียว (unilateral claim) ของทั้งสองประเทศและยังมิได้มีการเจรจาดกลงกัน คือทางฝ่ายไทยได้มีพระบรมราชโองการกำหนดเขตไหล่ทวีปด้านอ่าวไทย ลงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 (ค.ศ. 1973)¹ เป็นการกำหนดเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปโดยเริ่มต้นที่ปากแม่น้ำโกลกและต่อออกมาตรงตามผลการเจรจาปรับปรุงเส้นเขตแดนบริเวณปากแม่น้ำโกลกระหว่างไทยกับมาเลเซีย เมื่อวันที่ 4-6 กันยายน ค.ศ. 1972 จนถึงจุดสุดท้ายที่ได้มีการตกลง แต่ฝ่ายมาเลเซียได้ประกาศเขตการให้สัมปทานขุดหาน้ำมันบริเวณอ่าวไทยตอนใต้ตามคำประกาศของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เรื่องการกำหนดพื้นที่ออกประทานบัตรทำเหมืองปิโตรเลียม ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2511 (ค.ศ. 1968)² และทำให้มาเลเซียอ้างว่า เขตไหล่ทวีปที่ต่อออกไปนั้นเป็นของมาเลเซีย และได้ให้สัมปทานกับบริษัท ESSO Standard ทำการสำรวจ ซึ่งเป็นบริเวณเดียวกับที่ฝ่ายไทยได้ให้สัมปทานกับบริษัท British Petroleum ทำการสำรวจเช่นกัน

¹ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 90 ตอนที่ 60 (1 มิถุนายน 2516), หน้า 1-2.

²ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนที่ 10 (30 มกราคม 2511), หน้า 225-231.

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1978 ไทยกับมาเลเซียก็ได้หาทางที่จะแก้ปัญหาาร่วมกันด้วยการประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่ของประเทศทั้งสองเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ถึง 1 มีนาคม เพื่อเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำข้อตกลงเรื่องการแบ่งเขตไหล่ทวีปในส่วนนี้ต่อไป

และในที่สุด จากการประชุมระหว่างนายกรัฐมนตรีของไทยกับมาเลเซีย (พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กับ ดาโต๊ะ ฮุสเซน ออนันท์) ซึ่งมีขึ้นที่เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 19-20 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 ทั้งสองฝ่ายได้หารือเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยมีบันทึกความเข้าใจร่วมกันว่าด้วยการจัดตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 เป็นความตกลงแสวงประโยชน์ร่วมกันจากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลบริเวณเขตไหล่ทวีปที่เหลื่อมทับกัน เรียกว่า "พื้นที่พัฒนาร่วม" (a joint exploitation zone) มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ¹

- จะสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในพื้นที่ดินใต้ทะเลของไหล่ทวีปที่อ้างสิทธิ์เหลื่อมทับกันหรือเขตพัฒนาร่วมกันเป็นเวลา 50 ปี โดยจัดตั้งองค์การเจ้าหน้าที่ร่วมไทย-มาเลเซีย (joint authority) ขึ้นเป็นผู้ดำเนินการ
- ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่องค์การเจ้าหน้าที่ได้รับ จะรับเป็นภาระและแบ่งปันเท่า ๆ กัน
- เจ้าหน้าที่ของแต่ละประเทศยังคงมีสิทธิในเรื่องการประมง การเดินเรือ การสำรวจทางอุทกศาสตร์ การป้องกันและการควบคุมมลพิษทางทะเล และเรื่องอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันในเขตแสวงประโยชน์ร่วมกัน โดยจะมีข้อตกลงเพื่อความมั่นคงร่วมกันในเขตนี้
- ให้แบ่งครึ่งพื้นที่เขตพัฒนาร่วมกัน เป็นเขตพื้นที่อำนาจศาลคดีอาญาของแต่ละประเทศ โดยครึ่งบนทางทิศเหนืออยู่ในเขตไทย และครึ่งล่างทางทิศใต้อยู่ในเขตมาเลเซีย (เส้น AX ในแผนที่ 9,10)
- พื้นที่พัฒนาร่วมจะประกอบด้วยบริเวณที่ล้อมรอบโดยเส้นที่ฝ่ายไทยอ้างสิทธิ์เหนือไหล่ทวีปโดยใช้สิทธิพลของเกาะโลซินเดิมที่ และเส้นที่ฝ่ายมาเลเซียได้ประกาศให้สัมปทานไปแล้ว โดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลของเกาะโลซินหรือเหตุทางภูมิศาสตร์ที่เที่ยงตรงอื่นใด
- ความตกลงฉบับนี้ไม่กระทบกระเทือนการปักปันเขตแดนทางทะเลในบริเวณที่ยังหาข้อยุติได้แต่อย่างใด..... ฯลฯ

¹ ภูมิภาคผนวก (ฉ).

จากนั้นทั้งสองฝ่ายจึงเริ่มต้นศึกษาและวางแผนงานดังกล่าว โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันขึ้นเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งมีบริษัท Texas-Pacific และบริษัท Triton แห่งประเทศไทย กับบริษัท ESSO แห่งประเทศมาเลเซีย ทำการสำรวจอยู่ด้วยกัน

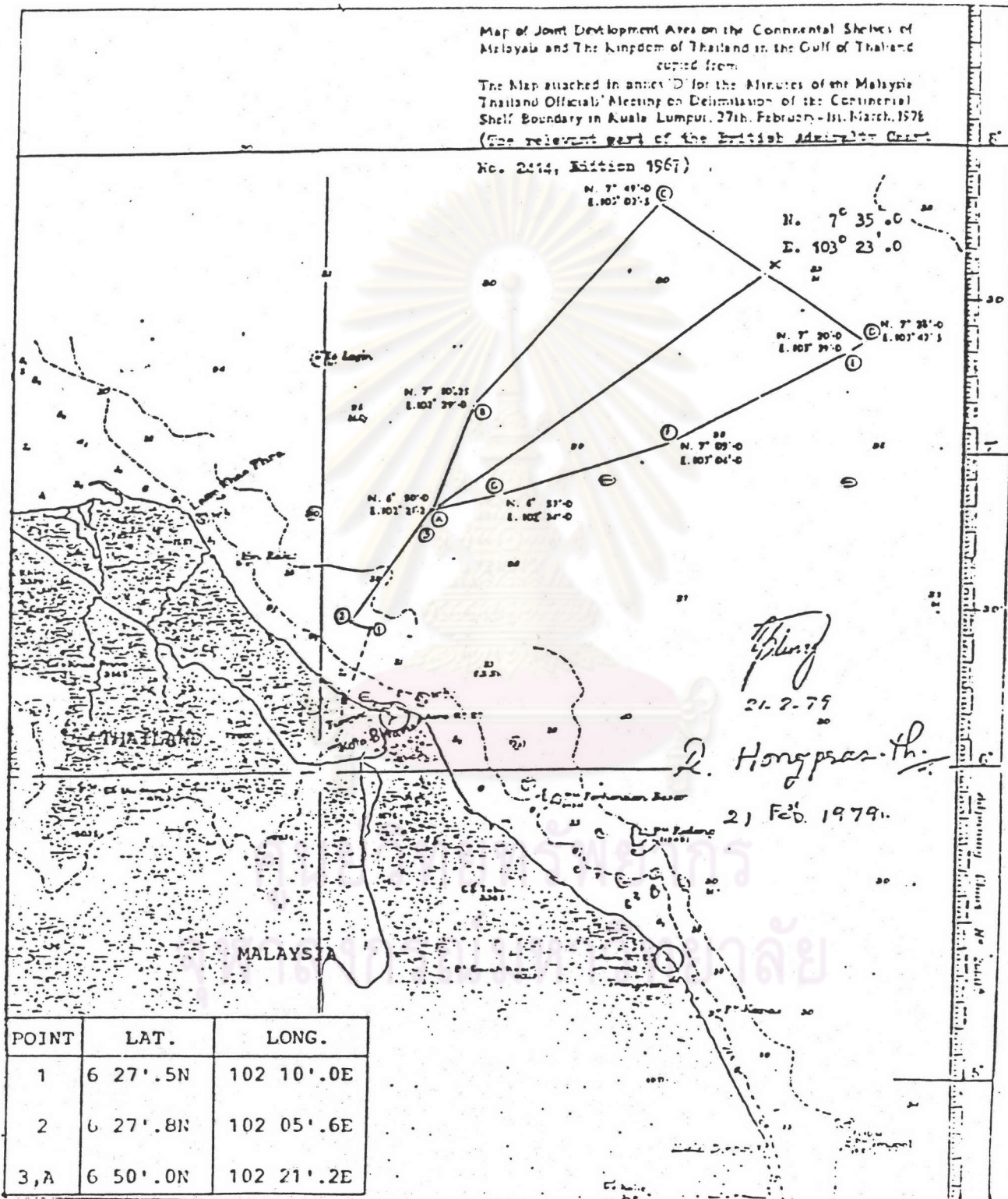
และต่อมาจึงมีการลงนามใน "บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศทั้งสองในอ่าวไทย" เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979 ประกอบด้วยเส้นตรงเชื่อมจุดต่าง ๆ คือ ละติจูด $6^{\circ} 27.5$ เหนือ ลองจิจูด $102^{\circ} 10.0$ ตะวันออก ละติจูด $6^{\circ} 27.8$ ตะวันออก โดยมีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกันที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 1982¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

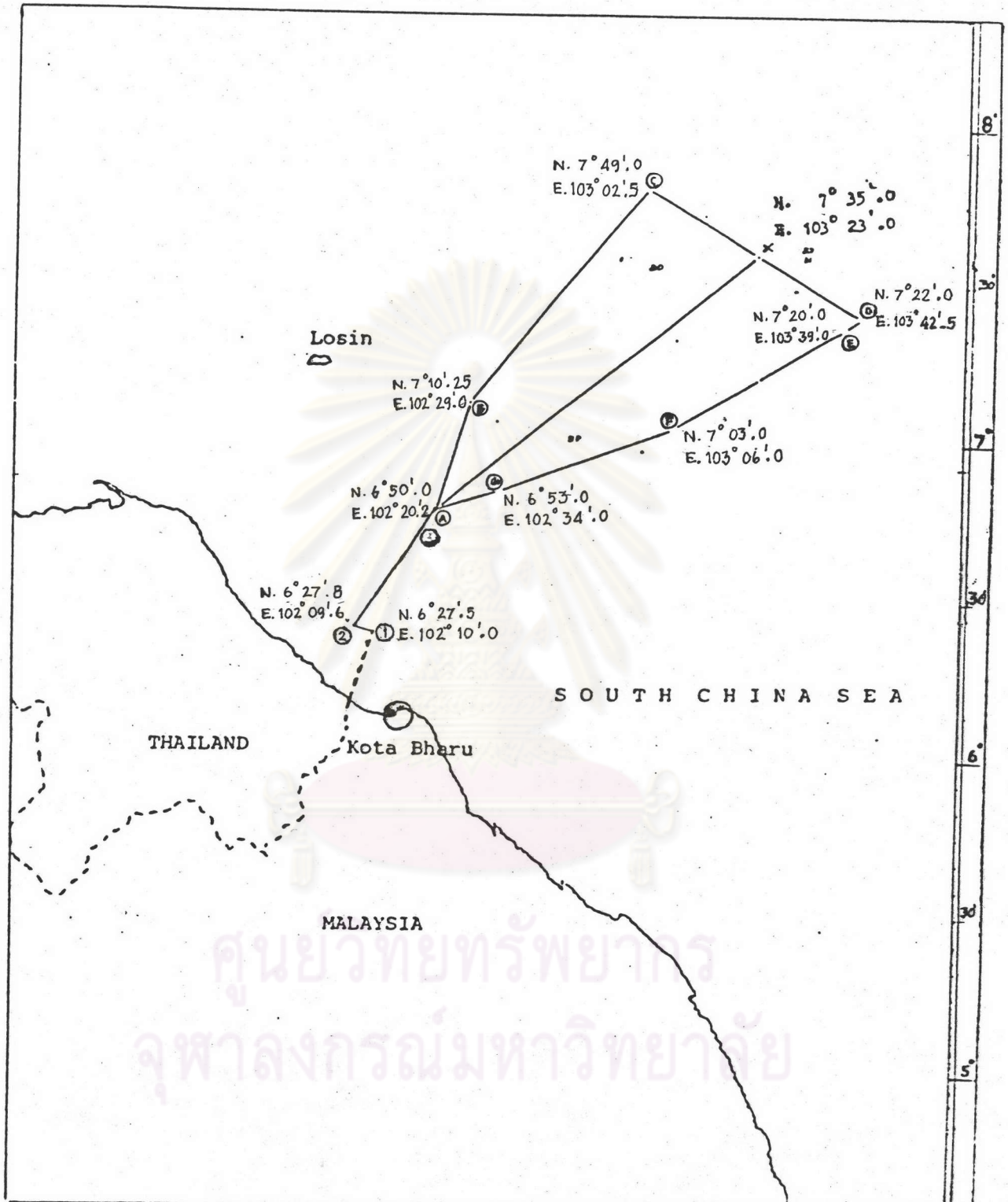
¹ดูภาคผนวก (จ) และ (ข).

แผนที่ 9 แผนที่ต่อท้ายบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับมาเลเซียฉบับวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 และ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979 แสดงเส้นกำหนดเขตพื้นที่พัฒนาร่วมและเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปทางฝั่งตะวันออก

ที่มา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ 10 ลักษณะแผนที่แสดงเส้นกำหนดเขตพื้นที่พรมาร่วมและเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีป
ระหว่างไทยกับมาเลเซียทางฝั่งตะวันออก ตามบันทึกความเข้าใจฉบับวันที่
21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 และ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1979

ที่มา คู่มือที่ 9

จากสิ่งที่กล่าวมาโดยลำดับ จึงทำให้สรุปข้อสังเกตที่สำคัญของปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียได้ดังนี้ คือ

1. ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา โดยทั่วไปทะเลไม่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอื่นใดมากกว่าการเป็นเส้นทางเดินเรือและการประมงชายฝั่ง ไทยกับมาเลเซีย (อังกฤษ) จึงมีได้สนใจในเรื่องของการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างกันมากนัก

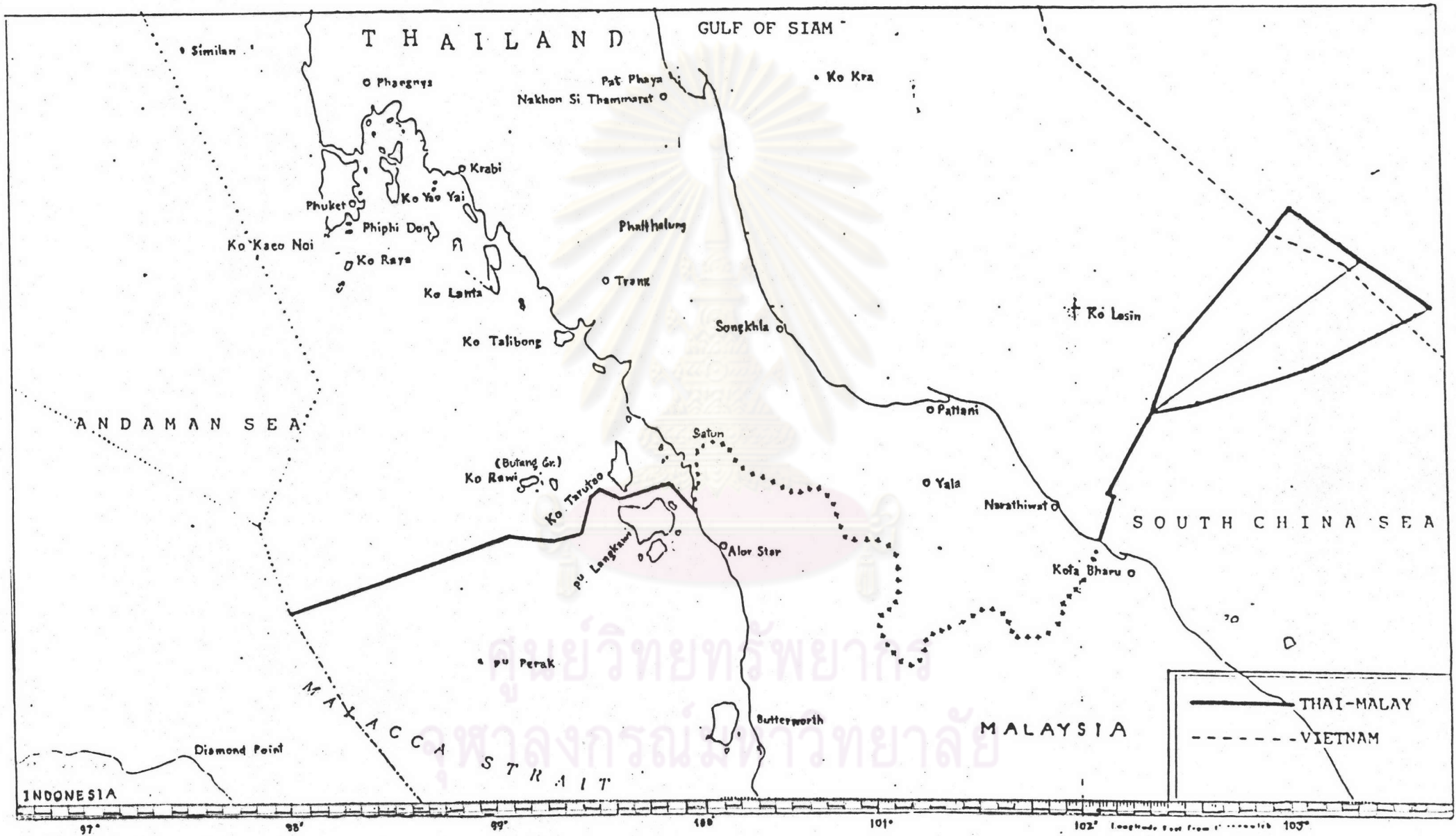
2. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ช่วยให้เกิดการค้นพบว่า ทะเลยังเป็นแหล่งสะสมทรัพยากรนานาชนิด และทำให้ไทยกับมาเลเซียเริ่มให้ความสนใจกับการขยายการแบ่งและ/หรือการกำหนดความแน่นอนของเขตแดนทางทะเลระหว่างกันมากขึ้นทั้งในส่วนของทะเลอาณาเขตและเขตไหล่ทวีป

3. ทรัพยากรในท้องทะเลจำพวกน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ กลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อไทยกับมาเลเซีย และก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยได้เป็นที่ประจักษ์ว่าการแบ่งทะเลอาณาเขตซึ่งเป็นการกำหนดเขตอธิปไตยของประเทศนั้น เป็นส่วนที่สามารถตกลงกันได้โดยง่ายมากกว่าการแบ่งเขตไหล่ทวีปซึ่งเป็นการกำหนดบริเวณที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรดังกล่าว

4. อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย ก็ยังอยู่ในขอบเขตอันจำกัด เมื่อทั้งสองฝ่ายพร้อมใจที่จะพบปะเจรจากัน ซึ่งเป็นการช่วยลดความขัดแย้งต่าง ๆ จนสามารถทำความตกลงกันได้ในที่สุด

5. ความสำเร็จของการพิจารณาแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย นับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันบนพื้นฐานของการประนีประนอม เป็นสำคัญ

ตามสภาพการณ์เหล่านี้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมของการพิจารณาแก้ไขปัญหาค้างนี้จะสามารถอธิบายพฤติกรรมการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซียในปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง ซึ่งประเด็นดังกล่าวจะได้ทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

แผนที่ 11 แผนที่แสดงเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตและเขตไหล่ทวีประหว่างไทยกับมาเลเซีย
ทางฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ ค.ศ. 1979 ถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1985)